

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1. годину 6 Кр.
на 2. године 3 »
на 3. године 2 »
Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију «Сентомашанина»
Неплаћена писма не примају се.
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује рачунају се јефтине.

Из автономije.

Наши листови донели су брзојавну вест из Будимпеште, да угарска влада намерава да успостави изборни ред од 1871. године ради избора патријарха, а уједно јављају, да се у српским црквеним круговима спомињу као кандидати за српског патријарха, владике: Грујић, Летић и Зубковић. Колико у томе има истине још се не зна, али је вероватно да се нешто кува. Нама упада у очи, да ми добијамо вести о уређењу наше автономije преко Пеште. Ако та вест одиста потиче из српских црквених кругова, онда је још чудноватије. Зар наши црквени кругови не држе за потребно, па и за обавезно, да свој народ путем српске штампе извести о променама у нашој автономiji. Мисле ли ти црквени кругови, да се на тај начин задобија љубав и поверење нашег народа. Ми држимо, да је узрок оном јазу, који постоји између народа и «црквених» кругова, баш у томе, што «црквени» кругови никада не траже народ, него увек осим њега. Овде се одмах спомињу и кандидати за патријарха. То је најглавније. Нека се попуни место патријарха, да има ко вући масне приходе патријаршије, па је онда све у реду.

Но ми би рекли, да се из црквених кругова хоће да опица пулс народни, зато преко Пеште пуштају вести о кандидатима, за патријарха. Држимо да се народ много не разбира за личност која би имала доћи на престо патријарха српског, њему је главно, да се његова автономija уреди онако како то народ жели, и какво уређење одговара потребама школе и цркве народне, те да се обезбеди њезин опстанак. Народ од личности патријарха нема ништа, нарочито се показало у последње време. Видели смо, да они нису умели, хтели, или нису смели устати у одбрану автономije, него када ју је постигао удар они су мирне душе примили све што је то од горе, од непознатих долазило. С друге стране опет није баш велико интересовање наше за избор, јер смо видели, да се народу не да слободан избор патријарха. Данас не зависи од народа ко ће сести на столицу српског патријарха. При последњем избору патријарха зар се није показало, да је ништаван уплив нашег сабора на избор. Да се решектовала воља народа био би српски патријарх владика Змејановић, али се на вољу народног представништва није ни освртало. Од горе је просто наређено, ко ће да буде

патријарх, а саборска већина да пред народом себе оправда, народу је изнела, како је покојни патријарх обећао, да ће бранити автономiju и да ће сваки удар од ње одстранити а овамо баш је под њим постигао нашу автономiju најтежи удар.

Па шта сада? Ни наше странке не смеју скрштени руку седити. Треба одмах радити на томе, да се народу осигура слободан избор патријарха, па да кандидати виде да се на престо Арсенија Чарнојевића не долази преко угарске иновверне владе, него вољом народа. Уједињене народне странке треба да приступе раду. Сад је време. Сваке распре међу народним странкама треба да се обуставе а да се приступи заједничком раду. Време је, да се пробудимо!

Један привредни напредак.

Два највећа српска новчана завода су се спојила, Српска Банка у Загребу и Централни Кредитни Завод. О томе доноси «Србобран» између осталог и ово:

«С много задовољства са собом и оправдане гордости ми гледамо како се развија организација нашег срп-

ПОДЛИСТАК.

Капетан Ч. Шкекић:

ИМА ЛИ ПОМИЛОВАЊА.

(Сличница из опсада Једрене).

Звижди ветар преко пустог Једренског поља, како наши војници називају долину Марице, а то тешко звиждање чудно се доимало: кат-кад као да читави чопори курјакова урличу, а кат-кад беше тако тужно као да је ветар звиждао посмртну песму онима, који су по шанчевима прекопане Маричке долине стајали немо и хладно као какви камени ступови.

У нашој, на једну сурану, накривљеној, земуници, на ниским трношцима седели смо ја и мој командант батаљона, а између нас стајаше један празан сандук од шећера, који нам је служио као сто. На сандуку беше један поклопац од мањерке, са нешто мало пасуља, што нам је претекло од вечере, две плехане кашике, 2—3 комадића тајина, једна запаљена свећа која осветљаваше земуницу и, на парчету хартије, мало соли. Завршили смо вечеру у отпочесмо разговор. Мој командант причаше ми о времену кад је он био у академији, а ја

сам га пажљиво слушао и мисли како је диван питомачки живот.

Еј, да ми је сада академија па ма никуда не излазио из тог простора од 200 метара окруженог високим зидом, — мишљах ја, срањујући живот у академији и живот пред Једреном у земуницама. И док сам ја тако мислио о животу проведеном у академији и уљуљкивао се у слатким успоменама тога живота, ветар је све више и више беснио. Мало, мало, па дуне те нам из дна затресе земуницу, а ми се само погледамо и инстинктивно подигнемо руке више главе, спремни да сачекамо земљу, која би се на нас сурвала,

— Готово да лежемо, рече мој командант, да бар не видимо кад нам се сруши земуница и затрпа нас.

Отворише се врата земунице и један војник извести да је дотерао једног редова из 2. чете, који је био у бегству.

Командант разгледа акта по кривици тога војника и даде ми их са наредбом да их заведем и пошаљем његовом командиру, а стражару нареди да оптуженог отера и преда дежурном. Ја узех акта, пожелих лаку ноћ команданту и изађох. На пољу беше мрка, а ветар ме натериваше да затворим очи, те једва дођох до своје

земунице. Осећах да ми се не спава, па позовем и тога војника код себе у земуницу.

— Одакле идете сада? — упитих пошто смо поседали покрај једне мале плехане фуруне, која је била на десетак места избушена, и у којој су пиштала два прекрштена дрвета.

— Из Мустафаше — одговори онај војник с пушком, који је дотерао бегунца.

Ја загледах у акта и видех за дело удаљења из команде осуђен на 5 година робије, У акту пише: „...да је побегао кад смо се враћали са Црног Врха кроз Бугарску за Једрене“.

Знаш ли колико си осуђен? — упитах га бацивши цигарету која је већ догоревала.

— Не знам, нису ми рекли — промуца он, дохвати цигарету и продужи да пуши.

Ја сам га посматрао. Беше то висок, стасит човек, лепих црних очију са густим, црним обрвама. На лицу му се не огледаше никаква узнемиреност, напротив изгледао је са свим спокојан.

— Зашто си учинио бегство, кад знаш да је сад ратно стање и да суди ратни суд?

— Морао сам — одговори он, а груди му се само уздигоше.

— Па где си био?

— До куће.

ског привредног рада а у њој и организација нашег капитала. Пред 19 година износио је сав наш капитал, организован у српским новчаним заводима, 14 милиона круна. Данас два највећа српска новчана завода: »Српска Банка« у Загребу и »Централни Кредитни Завод« у Н. Саду, који су на по пута да се фузионирају, располажу са 56 милиона круна српског капитала. Сав српски капитал, организован у Штедионицама, Кредитним Задругама и Банкама у Монархији прешао је већ 200 милиона круна. И овај развитак, пошто је изишао из најтежих првих почетака, идући у будућности упоредо са развратком средњег стајежа, о ком води бригу »Привредник«, и дизањем продуктивности ратарске производње, биће далеко замашнији и бржи.

За то нам јамчи уз то, и далековидност оних који стоје на челу овог покрета. Они су наше друштво несумњиво осведочили о њој и овом акцијом за спајање два наша највећа новчана завода. Јер оно чим се одликује савремена господарска организација и јесте настојање за концентрисањем јаким капитала у једним рукама. То концентрисање провађа се, не од јуче, већ и на интернационалној основи у големим размерима. Ми, на југоистоку Европе, а нарочито ми на југу Монархије, осећамо у новије доба тежину притиска тих туђих големих организованих капитала. За то је слична против акција наших капитала наша прека народна потреба.

»Ми поуздано очекујемо од овог развратка користи и у другом правцу. Ниско господарско образовање и узак поглед крив је да су неки наши мањи новчани заводи превидели како је господарски недопуштено, и чак противно њиховим будућим интересима, ако свој развратк базирају на упропашћивању сељаштва. Пљачкашко господарство увек се на концу осветило онима који су га провађали, било то исцрпљујући без рачуна земљу, било народне масе. У јурњави за олаким и брзим великим добитцима неки наши новчани заводи огрешили су се о овај најосновнији господарски закон, упро-

пашћујући господарски сељаштво грдним каматњакком, и не слутећи да тиме извлаче подлогу и испод себе и наше трговине и занатлијства, и целе наше културе, која је немогућа у народу господарски руинираном.

Али, поред свију појединачких црних страна, наше друштво има разлога да буде гордо на успехе, који су постигнути. Они су резултат наше друштвене радиности, буђења колективног духа у нашем друштву, снажења нашег народног идеализма и продубљивања интереса за питања реална, господарска. Све што је учињено имамо да захвалимо само себи. Има на то права и онај ко је радио и штедио, и онај ко је са уштеђевином руковао, и онај ко је водио нашу господарску политику, и они који су помагали писањем и агитовањем, и они који су будили колективно осећање и потхрањивали народни идеализам. Ником другом до само себи имамо да будемо захвални. И ако је, а то јест, учињено много, онда имамо права да будемо на то и горди и да се надамо још већем и бољем.

Додајемо, да за ово дело има много заслуге наш уважени старина Лазар Дунђерски. О овој ствари проговоримо опширније у једном од идућих бројева.

Избор владика и патријарха.

Од једног нашег пријатеља добили смо ове редове: »Сад кад се говори о избору патријарха вредно је да мало проговоримо о томе, како се код нас обављају избори ови. При изборима владика, кажу да се на избраника силази дух, а ево у ствари како се бирају владике. Искупе се владике, које са патријархом чине св. Синод. У побочној соби седи један поверљив човек који се са Пештом разговара и распитује, која личност одговара њима у Пешти. Онда овај »дух« јавља то св. Синоду, да је »дух« из Пеште заповедио, да буде овај или онај изборник! Много пута траје разговор и погађање »духова« по више дана, и што је чудновато, увек онај дух из Пеште победи!

Избраници ови онда при посвећењу захваљују новидовном духу, који га је преко жице поставио на високо место, али са тешким задаћама, да верно служи »духу« из Пеште. И кажу, да се духови из Пеште никада нису у својим избраницима преварили! А народ?! Е то је већ друго шта. Ко би се на народ још осврћао!»

Привреда.

Маљава граорица. Маљава граорица успева чак и на песковитој свој земљи, само ако ова није превећ коровљива и стога је зову и пешчарка граорица. Она даје зелену пићу, која по хранљивости не уступа детелини, а у количини не може бити достигнута, под подједнаким околностима, ни од које друге биљке за зелену пићу. Зрно је изврсна јарма, коју стока радо једе, а слама и плева врло добра храна за овце. Она се може сејати и с пролећа с јаром ражи али много је боље сејати је с озимом ражи као озимицу, јер на пролеће, најдаље до половине априла оставља земљу и ова се може спремити за други род: окопавину или други јари усев. Од свију пићних усева маљава граорица има ту похвалну особину, да не измрзне ни на најстрожијој зими, као што то бива са обичном озимом граорицом и другим пићним усевима.

Не само да маљаву граорицу цене, у новије време, због тога што успева и обилату жетву даје и на поснијем лакшем земљишту и што је на зими тако издржљива, већ и што је њено гајење врло просто. Њу можемо већ почев од августа засејати, па све до првих мразева. Чак у новембру, па и децембру посејана маљава граорица, може да успе и у пролеће да леп принос донесе. За сејање узети пола ражи, а пола граорнице, па смешати (по 70 кг. на 1 хектар).

Што се раније буде посејала све се више може рачунати на ранији откос зелене пиће, те да се земљиште благовремено обради и засеје, и да у једној години два усева донесе. У самој ствари и зима се употреби за

— Да ти није у кући ко болестан?

— Није — одговори он и погледа на стражара.

Мени се чини да би ми он много више говорио да смо сами, те рекох стражару да пређе у коју земуну код војника, да се мало одмори а ми ћемо остати сами. Стражар ме погледа као да је хтео да ме запита, да ли сме да га остави самог, али кад му поново наредих, он се диже и оде.

Кад смо остали сами, ја извадох цигарету, понудих га, и затражих да ми исприча зашто је учинио ту кривицу. Он ме погледа, а тим погледом као да хтеде да упита, да ли сме да ми повери тајну.

— Слободно ми причај — рекох му — то је већ свршено дело, ти си потрошио па крај.

— Кад смо већ били у Софији — отпоче он — наш је воз стајао читав сат на станици. Ја сам изишао из вагона и шетао између шина. Један је воз био спреман да пође за Србију. Ја погледах у њега и од једном осетих неку силну жељу да седнем и да одем са њим. Мислио сам само да одем до куће и одмах да се вратим, то је свега за 3—4 дана, па веровах да се то неће ни опазити... Воз писну и поче полако да креће...

Ја наједаред осетих да сам већ у Србији у своје село, као да седим у своје забрану, а одмах доле као Даница у ливади напаса стоку и седи под старим орманом. Ни сам не знам шта ми је било, ускочих у воз и док је он све даље одмицао, ја сам још увек мислио на село, на њу...

— То је, свакако твоја жена?

— Она, је ли?

— Та јесте та Даница.

— Није ми жена она је девојка.

— Аха насмеших се ја — свакако твоја драгана?

Он обори очи у лице му удари крв и полако промуца:

Јесте, то ми је јараница.

Па због ње си ишао?

Због ње. Нисам је давно видео зажелио је се — рече он, и један дубоки уздах провади му груди.

— Зар је пред полазак у рат ниси видео

— Нисам, па ми је то било врло тешко, а много је вољем, вољем је још одавна...

— Па јеси ли је сад видео?

— У село стигох у 7 сати у вече, па је нисам тога вечера видео. Наја и тако ме питају од куда ја, а ја их преварих да сам добио три дана дозволу. Са њима разговарах до не-

ко доба ноћи; они одоше да легну а ја сам сву ноћ преседео. Тад сам тек почео да мислим шта сам учинио. Долазило ми је да се одмах вратим; изиђем из куће, пођем на вратнице али тада помислим: Зар да се вратим а њу да не видим, кад сам већ ту. И тако сам остао.

Ту му глас задрхта и он ућута. Ја осетих како је велика и силна љубав расла у души овога младића.

— Па јеси ли је видео сутра дан?

— Јесам... Рано у јутро чеках је на потоку где је пролазила теражући краве на пашу. Стајао сам крај једног дрвета и кад сам је опазио да иде, мени дође срам у лице, и ја сам се бојао да не позна да сам побегао... У томе она већ беше близу и ја јој се јавих. Она застаде, као да није могла својим очима веровати да сам ја прећ њом. — Откуда ти овде? — упита ме Даница.

— Дођох — промуцах ја.

— Како?! — узвикну она, а очима ми прозре у душу.

Нисам могао да је лажем, оборих очи и не гледајући у њу рекох:

— Побегло сам.

— Зар из борбе? — врисну — Зар као жена бегаш, а твоја браћа да гину?

(Свршиће се).

рађање усева (пиће: маљаве граорице).
Маљава граорица као претходни усеви неисплатива је, јер као лептирница још и поправља земљу за потоњи усеви.

Вести са стране,

Свој своје. Иде пролеће и нема куће српске, која се неће понављати. Треба да имамо на уму да смо дужни све наше потребе код Срба трговаца и занатлија набављати. Ни једна наша потура не сме у туђе руке! Тако раде и други, тако треба и ми! Запамтите ово и тако радите!

Позориште. После двомесечног бављења у нашој средини, одлази наше Српско Народно Позориште у Сомбор. Ми ћемо се осврнути на наше позориште за време бављења у нашој средини, за сада наглашћујемо, да нас је оно својим представама задовољило, а држимо да је и оно задовољно како са моралним тако и са материјалним успехом. Надамо се, да ће чланови позоришне дружине понети са собом лепе утиске из наше средине, па му желимо сретан пут и добар успех у Сомбору. Нема сумње да ће сомборци умети показати колико уму ценити културни значај наше позоришне дружине.

Отрована вода. Како из Турије јављају, тамо рибари хватају многу рибу, толико, да нико живи незна, да је када било толико рибе. Рибари говоре, да је риба ова збуњена, јер је вода у каналу отрована од воде, која се из фабрике шећерне у Новом Врбасу пушта у канал. Из Надаља јављају, да су тамо рибари у каналу приметили мрежу, али су извукли само мртву рибу, што у Турији није био случај. Надаљски закупници риболова тражиће за то одштету. Говоре рибари, да ће сва риба у каналу угнути јер је вода отрована. Онда би све општине поред Францова канала биле јако оштећене, а и становници би осетили оскудицу у риби. Зар се томе не може на пут стати? Неби ли све општине, које су заинтересоване заједнички могле што учинити?

Оболео. Одлични српски новинар, сауредник «Србобрана» и посланик на Хрватском и Угарском сабору, Буда Будисављевић, како из Загреба јављају, опасно је оболео и болест му иде све на горе. Желимо да се што пре опорави овај српски родољуб.

Опет невин страдао. Јавили смо, како је погранична полиција претукла у Ст. Бечеју невиног човека, сад се томе слично догодило у Јасберењу. Пре неку ноћ похаране су у Јасберењу три радње и детективи посумњају на Франју Бургаји пекара, кога после поноћи дигну из кревета и одведу га у полицију, где су га испитивали. Како је Бургаји порицао да је суделовао у крађи, метули су му међу прсте гвоздене шипке и онда су му стезали руке. Ни после силног мучења није могао признати овај јадан човек да је крив, јер о крађи ништа знао није. Кад се испоставило да је невин, однели су га у болницу где га лече од силних мучења и батина, од којих је опасно оболео. — Зар се код нас сваки дан догађа овако што, што неби смело бити ни међу дивљацима. Но што је

најгрозније, да та несавесна полиција и детективи обично остану некажњени. По неким местима, кажу, да такве «шпортове» терају општински бележници. Заповеде полицији да истуку онога, на кога су натароши кивни, па ником ништа.

За једну круну рањеник. У Ђуру се догодио овај случај. Петер Ержи имао је врло доброг рањеника, кога је хтео да закоље. Уочи тога дана, ноћу, дођу допови и истерају рањеника на улицу и хтедоше га натоварити на кола, али не могуше њи двојица, јер је свинче било тешко. Покушавали су дуго, али узалуд. Напослетку реше да позову и газду, да им помогне натоварити рањеника. Лупну му на прозор.

Хеј газда! неби ли нам помогао мало! Носимо једно дебело свинче, па нам је испало из кола, а тако је тешко, да нас двојица не можемо да га натоваримо. Добићеш једну круну за труд. Газда Петер иза сна устане, изађе на улицу и помогне доповима те натовари с њима на кола свога рањеника. Кад је било готово, ови му се захвале што им је помогао, и даду му круну, а он опет њима се захвали на награди. Кад је ујутру газда Петер устао није имао шта да коље, јер је остао без рањеника, али је добио крунаш за њега!

Ритска земља. Шајкаши се још увек надају да ће добити ритску земљу. Како «Аз Ешт» јавља 11. фебруара прискело је новосадском судбеном столу равно 2658 молби у којима се моли суд, да им даде ритску земљу. Овај неуки свет буни још једнако познати Ђока Шикопарија ма да је ствар ритске земље коначно решена и зна се да нико ништа не може добити.

Зашто се селе у Америку? Тренчинска жупанија изабрала је један одбор са задатком, да предупреди исељавање у Амдрикв. Одбор је пророчавао узроке исељавању, и дошао је на то, да је узрок исељавању из Тренчинске жупаније што народ нема земље за обрађивање, јер су тамо све велики поседи. Одбор је зговорио представку на владу у којој моли да се велики поседи парцелирају, да би народ дошао до земље, али као што пишу новине, нема изгледа да ће се влада брзо одазвати овој молби, па се тако неће ни исељавање предупредити.

Корисне белешке.

Средство да се фитиљ ка лампи не дими. Често не може домаћица да удеси фитиљ на лампи, па се услед тога лампа дими и онда не само да поцрни и почађави стакло, него се од тога дима распростире по одаји смрад и дим се таложи и на плућа. Да се лампа, односно фитиљ не дими, а да уједно фитиљ и стакло много не чађаве, треба фитиљ пре употребе добро наквасити љутим винским сирћетом, затим га добро осушити и онда у лампу увући. Лампа ће јасније светлити и неће се димити, нити ће смрдити.

Лош кромпир. Много се пута чује тужба да је кромпир рђав, но томе се лако даје помоћи. Рђав кромпир се пре употребе мете у хладну воду да постоји неколико сати, па се затим извади и престаји у лонац а налије сланом водом и кува. Овако се кром-

пир јако поправи и буде кусан а уједно постане леп бео. Ако би се пак и после опазило да је кромпир остао модрикасте боје — што му квари леп изглед — то се лине у лонац неколико капи сирћета. Ово помогне да кромпир изгуби ону модрину и да буде снежно бео.

Да се добије много јаја. Није реткост да господарица држи много живади (кокошака), па поред свега тога нема јаја, колико би се могло добити од толико кокошака. То долази отуда, што господарица не зна да разлучи рђаве кокошке од добрих, па да само ове оставља за расплод и ношење. Није баш тако тешко разазнати добру носиљу од рђаве. Најглавнија су обележја ухор (креста) и подбрадак (ресце). Чим је ово двоје (ухор и подбрадак) загасито црвене боје за време ношења јаја, тим су кокошке боље носиље. Средње и слабе носиље имају ухор и подбрадак више бледо-црвен, а оне љушчице на ушима су накако блатно-беле или жућкасторужичасте.

Храна има такођер утицаја на ношење јаја. Ако се у кокошињу међу помеша доста стучених љусака од јаја или вапна, то кокошке не само да слађе једу, него и више јаја носе и буде тврђа љуска на јајима. Ако је иначе кокошка или друга живад у опће здрава, па носи јаја без љусака, то је знак да у храни нема довољно вапна које је потребно за стварање љуске. Ето и за то је добро давати у међи кокошкама стучених љусака од јаја или вапна.

Добро храњена кокошка може да снесе много јаја, али ако нема довољно материјала за љуске као што напред истакосмо, не може их ипак снети, ма да је храна не знам како хранива. Кокошке којима се даје доста меса носе много и велика јаја, када им се поред тога даје и кухана грашка. Поред ове снажне треба кокошкама давати и зелене хране (зелења). Ако су затворене треба им давати зелене салате, иситњене репе, купусова листа и т. д. Како тога зими ретко где има, то се сасецка врло ситно доброг ливадског сена или детубуне, па се помеша сваки дан у међу. — Ко се буде овога држао и тачно испуњавао, имаће увек добрих носиља и доста јаја.

Мудре изреке за ратаре.

За онога ко добро ђубри и пре зиме дубоко оре, нема рђаве године.

Једнако сејати, а никад не ђубрити, то је жњети сваке осме године.

Време долази, пролази и не враћа се више: изгубљено време то је изгубљен новац.

Боље нагазити сплет гуја, но се парничити са суседима.

Лако се упропастити, а врло тешко обогатити.

У години дана жање се једном, а сваки дан треба новаца.

Продавати сламу то је продавати

Ћубре, а ко ыубре продаје, тај кошевe и житнице испражњује.

Рђаво поравнање више вреди од добре парнице.

Гуске чупају у селу, а парничаре у граду.

Не остављај никад за сутра или за у вече оно, што можеш урадити преко дан, или изјутра.

Прошлост нам даје поуку за будућност.

Нерадник и карташ, бекрија и рђав домаћин... марва су једне врсте.

Земља се исцрпљује њивом а одмара ливадом.

Ливада даје сено, сено храни стоку, стока гради ыубре, а ыубре производи жито.

Исказ прилога.

Приликом забаве Српске Трговачке Омладине у Сентомашу одржане на св. Три Јерарха о. г. приложише ова господа: по 20 К. Лаза Дунђерски, по 10 К. Тоша Хацић, Др. Тоша Николић, Н. Кауфман Наход, по 7 К. Исидор Бергер, по 6 К. Дејан Гавански, по 5 К. Жарко Дињашки, Данило Бугарски, Нестор Белић, удова Гавре Гаванског, Цвета Гавански, удова Већкалов, Милан Роцан, Стојша Павловић, Милан С. Дунђерски, Ђура Петковић, Др. Кнежевић, по 4 К. Софија и Аркадије Павловић, по 3 К. Светозар Иванић, Едуард Бертраи, Никола Гавански, по 2 К. Гавра Каћански, Др. Иван Загорица, Др. Ремеки, Паја Трифуновић, Др. Тапавица, Сава Чокић, Веса Богосављев, Драгољуб Стајић, Иса Николић, Пера Радуловућ, Стева Л. Гавански, Др. Милан Давидовац, Др. Живојин Еремић, Др. Инженер Соколовић, по 1 К. Јован Нецић, Цветковић, Хроставић, Ђока Ковачевић.

Од горњих трговаца приспело на Омладину К. 61.—

Овим путем изричемо прилагачима најтоплију хвалу

Аркадије Петровић
благајник.

Јован Гложански
потпредседник.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Половине године прошло је од како излази нам лист »Сентомашанин«. Претплату ваља слати »Уредништву« овога листа, или г. Милану Бошњаковићу трговцу у месту. Цена је на челу листа.

Молимо поштоване претплатнике да изволе подмирити досадању претплату, и на даље да је обнове.

Ми смо нашим листом гледали, да задовољимо наше поштоване читаоце, увек смо заступали опште интересе, па и у будуће држаћемо се тога правца.

Наше мештанске прилике ће мо износити увек стварно, и о њима јавно расправљати без пристрасности.

Уредништво.

Фридрих Ремењи, зубар.

П. Н.

Част ми је до повољног знања ставити да сам свој зубарски атеље у Сентомашу у бившој кући Шаце Манојловића а сад Раде Мудринског — отворио и у том се положају налазим да у зубарским пословима и највишим захтевима задоста учинити могу као:

Ћуњење зуба са златом, платина, amalgam, или зубима одговарајућег порцелана.	Поједине зубе или пак, цео ред без непаца, од злата, платине. или од порцелана.	Одстрањење зубног камена, чишћење зуба, као и поправке истих.
---	--	--

Влачење зуба и корена без бола.

Седмнајсто годишња пракса, за које сам време у Будимпешти и Коложвару код најславнијих зубара и професора као асистент провео, даље с обзиром на то, да сам свој атеље снабдео са најсавршенијим **справама** пружају подпуну гаранцију да сам у стању и највишим захтевима задоста учинити.

С особитим поштовањем

Фридрих Ремењи

испитани зубар.

П. н.

Част ми је п. грађанству учтиво извести, да ми је стигла Србијанска „Буковичка“ вода која је због пријатног куса свуда обљубљена.

Ни једна кућа нетреба да је без Буковичке воде.

Ко купи више флаша попушта дајем,

С поштовањем

Душан М. Димитријевић

гостионичар,
СЕНТОМАШ.

Прва српска радња готових мушких, женских, дечјих одела и мушких шешира

БРАТА РАДУЛОВИЋ

РАДЊЕ:

Сомбор.-Ст.-Бечеј.-Т.-Ковин.

НАРОДНА КРЕДИТНА БАНКА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У СЕНТОМАШУ.

У КУЋИ г. БОРБА БЕКИЋА.

Прима улоге на штедњу и укамаћује са 5½% веће и сталне улоге по 6%
Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Власник Прва Сентомашка Штампарија Д. Д. у Сентомашу.